

Rozenkrans Begijnhofmuseum

Feest van de heilige maagd Maria van de Rozenkrans

In de christelijke wereld geldt oktober als rozenkransmaand. Paus Pius V stelde 7 oktober in als officiële feestdag naar aanleiding van de overwinning van de christelijke alliantie op de Ottomaanse vloot in de haven van Lepanto (1571). Na hem benadrukten vele opvolgers het belang van het bidden van de rozenkrans door de gelovigen. Paus Leo XIII was het fanatiekst. Hij wijdde 12 encyclieken aan de rozenkrans waardoor hij de toepasselijke naam "rozenkranspaus" kreeg. Maria droeg bij vele verschijningen een rozenkrans en benadrukte de waarde van deze gebeden o.a in 1917 in Fátima (Portugal). Ook de Turnhoutse begijnen hechtten veel belang aan de rozenkrans. In hun streng gebedsschema eiste het gebruik een belangrijke plaats op. 's Morgens, 's middags en 's avonds moest een rozenhoedje gebeden worden zodat de rozenkrans 's avonds volledig was.

Rozenkrans

Een rozenkrans of paternoster is een gebedssnoer dat gebruikt wordt bij het bidden van het rozenkransgebed. Het bestaat uit vijf grote en vijftig kleine kralen. Elke tien kleine kralen (een tientje) worden gevolgd door één grote of één geïsoleerde kraal. Deze staan voor tien *Weesgegroetjes* en één *Onzevader*. Het snoer is een hulpmiddel om het aantal gebeden te kunnen tellen en om de gelovige de kans te geven zich beter te concentreren op het gedenken van de eigen gebedsintenties en van de vijftien geloofsgeheimen waarin het leven van Jezus vervat zit (5 blijde, 5 droevige en 5 glorievolle).

Oorspronkelijk baden broeders in kloosters elke dag de 150 psalmen. Mindergeletterde broeders die deze psalmen niet konden lezen, vervingen ze door gebedsformules waarin het *Onze Vader* een belangrijke plaats had. Vandaar de naam *Pater Noster* (Onze Vader) die het gebedssnoer kreeg. Veel later werd het verbonden aan Maria en volgde de naam *rozenkrans*. Elk weesgegroetje is een roos voor de rozenkrans van Maria. Deze rozenkrans is volledig nadat 150 gebeden (= driemaal het gebedssnoer) gebeden zijn. Één keer het gebedssnoer rond bidden, heet een *rozenhoedje*.

De slag bij Lepanto

De slag bij Lepanto (7 oktober 1571) was één van de grootste zeeslagen uit de wereldgeschiedenis. Hij vond plaats in de buurt van Lepanto (nu gekend als de Griekse havenstad Návpaktos).

De troepen van sultan Selim II vielen in 1570 Cyprus binnen om de Venetianen uit het oostelijke deel van de Middellandse Zee te verdrijven. Hierop vormden de Venetianen een alliantie met Paus Pius V en Filips II van Spanje. De alliantie verzamelde haar vloot en trof de Ottomaanse opponent op 7 oktober aan de Griekse haven. De slag duurde enkele uren waarna de Turkse opperbevelhebber gedood werd en de tegenstander zich overgaf.

Na de slag werd de overwinning aan christelijke zijde toegeschreven aan het bidden van de rozenkrans door de bevolking en de strijders. Paus Pius V stelde op 7 oktober een officiële feestdag in als herdenking van de overwinning op de Ottomanen. Hierdoor gold sindsdien binnen de katholieke kerk de maand oktober als rozenkransmaand.

Gebedssnoer

De rozenkrans of paternoster zoals hij gekend is in de katholieke kerk is niet exclusief verbonden aan dit geloof. De eerste gebedssnoeren werden teruggevonden bij het hindoeïsme. Daar worden ze *japa mala* genoemd. Meestal hebben ze 108 kralen. In het boeddhisme hebben ze dezelfde naam, maar minder kralen. In het christendom werden ze voor 't eerst gebruikt door de kerkvaders van de 3de tot de 5de eeuw. De katholieken en anglicanen hebben gebedssnoeren met 54 + 5 kralen. Bij de orthodoxen tellen ze er 100, ook al zijn er varianten met minder kralen. De Lutherse bisschop Martin Lönnebo (Zweden) bedacht een hedendaags alternatief op het gebedssnoer, de levensparels. Deze zijn momenteel erg populair in protestante landen als Nederland, Duitsland en Zweden. In de islam tenslotte hebben de *misbaha* of *tasbih* 99 kralen.

Tekst: medewerkers Begijnhofmuseum

Foto: Bram Luyts

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Gegevens:

Materiaal: ketting: koper
bolletjes: glas
kruis: zilver
medaille: zilver
Datering: 20ste eeuw

Inventaris:

Begijnhofmuseum – TRAM 41
Begijnhof 56, B-2300 Turnhout

Bibliografie:

Cultuurgeschiedenis van het Christendom. Derde deel. *Het Christendom in de branding*. Brussel, Elsevier, 1950.
HEIDT A.M., *Catholica 2. Informatiebron voor het katholieke leven*. Hilversum, Stichting Catholica, 1968.
HENDRIKX E., DOENSEN J.C. & BOECKE W. (ed.), *Encyclopaedie van het katholicisme*. Deel III. Antwerpen, Uitgeverij 't Groeit, 1956.
VAN AUTENBOER E., *350 jaar broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans Turnhout (1639 – 1989)*. Turnhout, [s.n.], 1991.

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand) Op deze website vindt u ook meer informatie over TRAM 41 en zijn verschillende componenten.

Contact: TRAM 41, Stadhuis - Erfgoedhuis, Grote markt 1, 2300 Turnhout
Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

vu.: Francis Stijnen, Tielandijk 53, 2300 Turnhout, D14 44 33 11

Turnhoutse
Route Archief & Musea

Met steun van de
Vlaamse overheid

